

BILI SMO V DELOVNI ORGANIZACIJI

Milijarde Plutalovih izdelkov

Ljubljanski »Plutal« pravzaprav dnevno prisoten s svojimi izdelki v vsakem gospodinjstvu pri nas in še v številnih gospodinjstvih v Evropi. Več kot dve milijardi ljudi ima v letu dni opravka s Plutalovimi kronskimi, navojnimi in tudi povsem navadnimi plutovinastimi zamaški. Ko odpiramo Coca colo, Union ali Tuborg pivo, ali Afro colo pa Vital sok, Deit ali pa Plivin sirup proti kašlju, vsakič držimo v roki Plutalov izdelek. Majhna stvarca so ti zamaški, vendar brez njih ne gre in velikoserijske proizvodnje pomenijo ogromno. Na desetisoč zamaškov (kronski zamašek se strokovno imenuje zaporka) smeta biti le dva slabša, sicer je to že katastrofalen »škart«. Čeprav velja zaporka le 12 para, lahko povzroči, če je slabo izdelana, ogromno škodo. Predstavljajte si v unionski polnilnici piva 80.000 steklenic, ki jih napolnijo v eni uri in če bi Plutal dovoljeval, da je na vsakih tisoč zamaškov eden slab, (torej en promil, medtem ko je normalni škart drugod 2-3 odstotke) bi se v uri zaustavila proizvodnja 80 krat! To bi pomenilo katastrofo, saj vsaka slaba zaporka ustavi proizvodnjo za dve minuti. Zato je natančnost in kvaliteta že dolgo leta vodilo Plutala. »Nimamo druge izbire, kot biti natančni«, pravi direktor Plutala IVAN HRKAČ. »Strojno opremo imamo sodobno in dober strokovni kader, ljudje se trudijo in mislim da so rezultati očitni. O Plutalu je bilo slišati večkrat tako alarmantne novice, bili smo tudi v sanaciji, izvajal se je tudi ukrep družbenega varstva, čemur so bili vzrok neurejeni medsebojni odnosi pa tudi konfliktni situaci-

mestu, v eni TOZD. Plutal ima še eno TOZD izven Ljubljane v Ilirski Bistrici TOZD Grafika. Izdelke slednje poznajo otroci po vsem svetu: tam nastajajo številni najboljši stripi na svetu!

Marsikomu ni jasno, kako so zajadrali v isto delovno organizacijo Grafika in zamaški. Koren je seveda v preteklosti, tedaj ko so v Plutalu še sami tiskali znake na zamaške. Plutalova litografija pa je imela konkurenco v Saturnusu in tudi pri izdelavi zamaškov so si konkurirali. Že pred mnogimi leti so našli skupni jezik: Plutal je opustil izdelavo zamaškov, kar je prevzel Saturnus, Saturnus je opustil izdelavo zamaškov, kar je prevzel Plutal. Trdna pogodba, tedaj sklenjena za 10 let, je stekla odlično – na zadovoljstvo obeh strani. V Plutalu in Saturnusu so ob slabšem poslovanju prvenga celo razmišljali o združitvi, vendar so kasneje spričo utečene proizvodnje to opustili.

Beseda, dve o stripih

Ostanek te prvotne litografije in grafične tehnike pa je bistriška grafika. Ta je šla s svojim razvojem v drugo smer in danes je v svetovnem vrhu znana kot kvaliteten proizvajalec. »Naša dejavnost je usmerjena v izvoz«, pravi direktor TOZD GRAFIKA ANDREJ BRODNIK. »Pri nas nastajajo številni stripi za založnike po vsem svetu. Bolj smo znani drugod, kot pri nas. Sedaj se tudi to spreminja, saj se bo naš delež povečal tudi na domačem trgu. Naši domači za-

ljanskem Plutalu so leta 1957 izdelovali navadne zamaške, leta 1968 že tiskane in sedaj vse bolj prodajajo navojne zamaške. Danes se npr. Francozi že odločajo zanje tudi pri najboljših vinih. Ta usmeritev je logična posledica tega, da raste plutovina zaradi podnebnih pogojev, le v Portugalski in, da jo je za svetovne potrebe že premalo. Tudi pri nas se vse več proizvajalcev odloča za navojni zamašek.

Plutal ima v Jugoslaviji tri konkurenčne tovarne, vendar so vse manjše, oziroma sta dve pritlikavca. Pri navojnih zamaških pokriva Plutal polovico jugoslovanskega trga. Pri malih navojnih zamaških (takšnih kot jih imajo miniatrune steklenice raznih zlahtnih pijač) je Plutal celo eden izmed treh proizvajalcev v Evropi. Drugi jugoslovanski proizvajalci nimajo tako širokega izbora ponudbe.

Kljub vsemu temu, da so veliki, da ogromno izvažajo, da je odlična kvaliteta itd; so v Plutalu v skrbeh zaradi resnih težav uvoza surovin. Ivan Hrkač pravi: »Poglejte kronsko zaporko. Osnova je bela pločevina, ki jo potrebujemo letno 5.000 ton, pri nas pa je ni. Več jugoslovanskih tovarn je že poskušalo to izdelavo, uspeh pa ni bilo. Tako smo vezani na uvoz. Ta pločevina mora biti namreč točno določene trdote in prevleči jo je treba s kositrom itd. Sedaj poskuša izdelati eno naših surovin Zorka iz Šabca in vroče upamo, da jim bo uspelo. To bi nas razrešilo hudih skrbi.

Drugi del tega zamaška je pluta in jo moramo uvažati. Tretji del je folija iz trdega polivinilklorida, ki je tudi pri nas.

mo iz aluminija, je položaj drugačen, saj je več domačih surovin je uvoženega le 60 odstotkov. Te izvažamo, saj nam to zagotavlja, kljub vsem dajatvam državi, dobiček. Kako bomo uspeli letos vse pokriti, nam ni jasno. Težave imajo tudi naši domači kooperanti: kranjska Sava in koperski Iplas, ki izdelujejo plastiko (plastisol) za našel kronske zamaške in potrebujejo nekatere uvožene surovine. Če bodo težave s surovinami, nam grozi jo zastoji. Mi dobimo le malo deviz, še za nas premalo, in jih ne moremo dati kooperantom in tudi drugi – kot pivovarnekomaj živijo – vsi smo v isti kaši. Mi res izvažamo nazaj v Italijo tretjino uvožene pločevine, ki je odpadke. Iz tega odpadka izdelajo v Italiji novo pločevino, potem ko odstranijo kositer. Tega pri nas še ne obvladamo. Mogoče bomo tudi s tem uspeli.

Pritožb ne poznajo!

Kako si zamišljajo v Plutalu stabilizacijo in varčevanje? V Plutalu zatrjujejo, da niso nikoli razmetavali. V zadnjih štirih letih so bili tudi ves čas pod budnim očesom družbenega nadzora, zaradi že omenjene sanacije! Reprezentanca je ves čas minimalna in povsod je očitno varčevanje kot je to vedno prisotno pri sanacijskih ukrepih. Škart je minimalen, skorajda ni reklamacij. V letu dni dobijo mogoče za okrog tri milijarde izdelkov dve pritožbi. Kvaliteta je torej zavidljiva. Dosegli so jo z notranjim nadzorom in z odlično tehnologijo. Stroji so visokoproduktivni, avtomatizirani in jih človek le nadzoruje. Iz strojev ni mogoče iztisniti nič več!

je. S prizadevanji vseh delavcev, družbenopolitičnih organizacij in začasnega kolegijskega poslovnega organa smo razmere zadovoljivo uredili.

Tako so ocenili tudi delegati šišenske občinske skupščine, saj so sprejeli sklep, da se ukrep družbenega varstva v »Plutalu« odpravi.

Razvoj in obseg »Plutala«

Plutal je v viški občini sicer dolgo pa tudi ne. Ti nasprotujoči si trditvi sta razumljivi takole: obrat Plutala je na Viču že precej časa (saj bo Plutal kot celota slavil kmalu že 70 let). Drugi obrat Plutala in sedež delovne organizacije pa je bil vsa leta v Šiški. Zaradi nadaljnega prostorskega širjenja je dal Plutal slovo občini Šiška in se preselil k Dolgemu mostu. Tako sta sedaj oba nekdanja ljubljanska obrata združena na enem

ložniki in tiskarne so vrsto reči kupovali v tujini, namesto da bi prišli v Ilirsko Bistrico. Naša reprotohnika je vrhunska in zgodilo se je, da so naši ljudje zunaj občudovali naše izdelke in spreševali, kdo to izdeluje. Posledica tega je bila, da se je šest tiskarn odločilo za sovlaganje sredstev v najmodernejšo tehnologijo. Tisto, kar so kupovali zunaj, bodo odslej imeli pri nas doma. Seveda bo še naprej naš izvoz dosegel isti obseg. Domači trg bo zadovoljen na račun širjenja naše dejavnosti in prihranka deviz. Ostali bomo tovrstni proizvajalec v Sloveniji, saj imamo utečeno proizvodnjo. Seveda tudi pri nas ni vse le zlato, ker nas stalno muči pomanjkanje strokovnih kadrov, s čimer se srečujejo tudi drugod po svetu.

Navojni zamaški spodrivajo pluto

Plutalov bistriški TOZD je šel svojo razvojno pot, ljubljanski svojo. V ljub-

Tako smo pri surovinah za kronske zaporce vezani na uvoz. Sedaj sicer nadomeščamo pluto in PVC folijo s posebno plastiko, takšno kot je na notranji strani zamaška Radenske. Kljub vsem ostaja problem, kje dobiti devize?

Zaviranje izvoza

Izvažamo! To je res, vendar pri kronskem zamašku predstavlja uvožen material 80 odstotkov cene in 20 odstotkov je naše delo. To petino nam pobere pri uvozu surovin država s svojimi zahtevami (carine in davki in zato delamo v slučaju izvoza z izgubo. To bi bilo mogoče urediti z začasnim uvozom, da ne bi plačali dajatev za reči, ki jih bomo izvozili. Skozi zapleteni mehanizem naše administracije pa s tem niti ne poskušamo več prodreti, ker vemo da je brezuspešno. Je pa škoda, ker bi lahko izvažali.

Pri navojnih zamaških, ki jih izdeluje-

Kljub temu načrtujejo v Plutalu letos povečati brutoprodukt z lanskimi 300 milijonov na 345 milijonov in povečati produktivnost za 5-6 odstotkov. Ta rast produktivnosti bo šla predvsem na račun boljše organizacije, saj je tovarna sedaj na enem mestu in bo manj transportnih stroškov. Transportni stroški so namreč pri Plutalu resen problem, ker njihovi izdelki po obsegu zavzemajo precej prostora. Skladišča nimajo na Viču, ampak v Mostah, to pomeni nepotrebno prevažanje, to pa je denar! Zato so se odločili, da bodo prodali nedokončano halo v Mostah Pletenini in zgradili na Viču, poleg sedanjih objektov, še 8.000 kvadratnih metrov veliko skladišče in nove proizvodne prostore. To bo veljalo okrog sto milijonov dinarjev. Polovico tega ima Plutal!

To pa je uspeh če pomislimo, da so komaj končali naložbo v nove prostore na Viču, ki je veljala 16 milijonov.

MILOVAN DIMITRIČ